

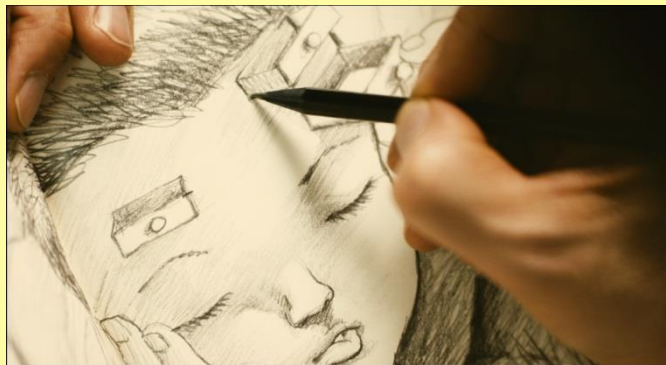

MEDENA KOŽA 10+

Pedagoško
gradivo

Rok Govednik

- . . -

MEDENA KOŽA || Pedagoško gradivo o filmu za vzgojitelje in starše || Besedila: Rok Govednik, dr. Dušan Nečak, mag. Martina Peštaj, Jung || Prevod besedil iz francoščine: Nataša Marhat || Uredila: Rok Govednik, Igor Prassel || Lektura: Maja Ropret || Produkcija in slikovno gradivo: Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta in Vzgojno-izobraževalni program animiranega filma Slon || Za producenta: Katja Hohler || Izdano le v digitalni obliki. ||

©2014 Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta

KAZALO

Uvod	2
Podatki o filmu	2
Krajši opis	4
Strip	5
Jungova osebna zgodba	6
Intervju z Jungom: O materi, iskanju identitete, ustvarjalnosti, stripu in filmu	6
Analiza	9
Teme za pogovor	12
Odraščanje in moralna vprašanja	12
Vizualno	14
Avtobiografsko vprašanje	17
Vprašanje identitete	18
Spomini in čustva	22
Vojna	23
Dr. Dušan Nečak: <i>Korejska vojna, vojna, v kateri ni zmagal nihče</i>	24
Vojna v Jungovem stripu	27
Mag. Martina Peštaj: Vprašanja kot iztočnice za pogovor	28
Namesto zaključka – Jungovo pismo	29
Viri in literatura	30

UVOD

Film *Medena koža* se dotika pomembnih tem v razvoju vsakega otroka – iskanja svojega mesta v družbi, identifikacije, odnosa do drugih in sprejemanja drugačnosti, in je tako primeren **za otroke od 10. leta starosti**, zaradi kompleksnosti zgodbe pa **tudi za mladostnike v srednji šoli**. Avtobiografska pripoved o korejskem dečku, posvojenem v belgijsko družino, ponuja tudi pestro vizualno vzpodbudo, saj združuje tehniko animiranega filma, dokumentarne in arhivske posnetke ter avtorjeve ilustracije.

Pedagoško gradivo za vzgojitelje in starše ponuja **širok pregled tem za pogovore z otroki in mladostniki**, o odraščanju, starših, družini, spominih, čustvih, identiteti, pri čemer **ponujamo tudi konkretne pedagoške pristope**. Poleg ponujenih izhodišč o vizualni plati filma pa v gradivu odpiramo še moralna in avtobiografska vprašanja. Preberete lahko tudi o ozadju nastajanja filma, intervju z avtorjem Jungom ter prispevek zgodovinarja dr. Dušana Nečaka, ki predstavlja povode in razloge za korejsko vojno (l. 1950–53), katere posledica so bile množične posvojitve korejskih sirot po vsem svetu še desetletja po njenem koncu. Gradivo pa celostno zaključujemo s konkretnimi vprašanji, ki jih je pripravila mag. medijske psihologije Martina Peštaj.

PODATKI O FILMU

Orig. naslov: *Couleur de peau: Miel*

Južna Koreja, Belgija, Francija, Švica, 2012, DCP, 75 min

V francoščini s slovenskimi podnapisi.

Za starost 10+

Režija Jung, Laurent Boileau

Scenarij Jung, Laurent Boileau

(po Jungovem istoimenskem romanu v stripu – preveden tudi v slovenščino)

Umetniški direktor Jean-Jacques Lonni

Animacija francetélévisions signature – Filière Production, La Station Animation, 2

Minutes Animation, Dreamwall, Nadasdy Film, Amopix

Fotografija Remon Fromont

Montaža Ewin Ryckaert

Glasba Siegfried Canto, Little Comet

Zvok Quentin Collette, Matthieu Michaux

Glasovi William Coryn, Christelle Cornil, Jean-Luc Couchard, Arthur Dubois, David Macaluso, Maxym Anciaux, David Murgia, Alayin Dubois, Aaricia Dubois, Cathy

Boquet, Jazz Marlier, Mahé Collet, Pauline Souren, Nathalie Hons, Erico Salamone,
Marie Du Bled

Producenti Thomas Schmitt, Patrick Quinet, Nicolas Piccato

Produkcija Mosaique Films, Artemis productions, France 3 Cinéma

Distribucija v Sloveniji *2 koluta*

Filmski napovednik: www.youtube.com/watch?v=WPLHvHmU9PA

Domača stran filma (SLO): medenakoza.animateka.si

(FR): www.couleurdepeaumiel-lefilm.com

Festivali

Mednarodni festival animiranega filma Annecy 2012, CineKid Amsterdam 2012, Rio de Janeiro International Film Festival, Bradford Animation Festival 2012, Gijon International Film Festival 2012, Tallin Black Nights Film Festival 2012, Torino Film Festival 2012, Goteborg International Film Festival 2012, New York International Children Film Festival 2013, Festival International du Film pour enfants de Montreal 2013, Leeds Young Film Festival 2013, Mednarodni festival animiranega filma Animafest Zagreb 2013, Japan Media Arts Festival Tokyo 2013, LIFFE Ljubljana 2013

Nagrade

Nagrada občinstva in nagrada UNICEF (Annecy 2012), posebna omemba žirije (Torino 2012), velika nagrada (Montreal 2013), nagrada žirije (Leeds 2013), velika nagrada (Tokyo 2013), velika nagrada in nagrada občinstva (Animafest Zagreb 2013).

Kritike

»Eden najlepših filmov, kar sem jih videla.«

– Špela Čadež

»Arhivski posnetki so razsvetljuječi, animacija s svojo čudovito nežno paleto pa prekipeva od bolečin, radosti in navihanosti, ki zaznamujejo otroštvo. /.../ bogat spoj osebnega in zgodovinskega spomina.«

– Sheri Linden, Los Angeles Times

»Zabavno in ganljivo popotovanje v neobičajno otroštvo.«

– La Libre Belgique

»Čudovit in večinoma nesentimentalen portret človeka, ki se spopada z vprašanjem lastne identitete. Vrhunec doseže v izjemno ganljivi sekvenci o moči družinske ljubezni, ki ponazori, kaj je Jung pridobil s posvojitvijo.«

– Gary M. Kramer, Film International

»Zgodba, polna čustev, humorja in poezije, ki nagovarja tako majhne kot velike. /.../ Kalejdoskop občutkov in razpoloženj, katerega presunljiva melanholija nas vrača k delom Isaa Takahate.«

– Christophe Narbonne, Première

»Za inovativno uporabo animacije, s katero zapolni vrzeli v svoji osebni zgodovini in ustvari močno, avtentično in očarljivo avtobiografijo.«

– utemeljitev velike nagrade na Animafestu v Zagrebu

KRAJŠI OPIS

Animirani avtobiografski film pripoveduje zgodbo avtorja Junga, ki ga je leta 1971 iz Koreje posvojila belgijska družina, tako kot okoli 200.000 drugih sirot, ki so jih po korejski vojni na takšen način raztresli po vsem svetu. Film sestavlja presenetljiva mešanica resničnih in animiranih podob, ki prehajajo med sedanostjo in spomini, občasno pa črpa iz zgodovinskih in družinskih

arhivov.

Film je posnet po romanu v stripu *Medena koža* in prikazuje nekatere ključne trenutke v Jungovem življenju: sirotišnico, prihod v Belgijo, življenje družine, težko odrasčanje. Pripoveduje nam o dogodkih, ki so pripeljali do tega, da je sprejel svojo mešano raso. Izkoreninjenje, identiteta, integriranost, materinska ljubezen, ponovno sestavljena in večrasna družina so teme, ki se prepletajo s poezijo, humorjem in čustvi ... Ker ni zmozel najti pravega stika z okolico, se je Jung zatekal v domišljjski svet in je veliko risal. To ga je reševalo in kljub

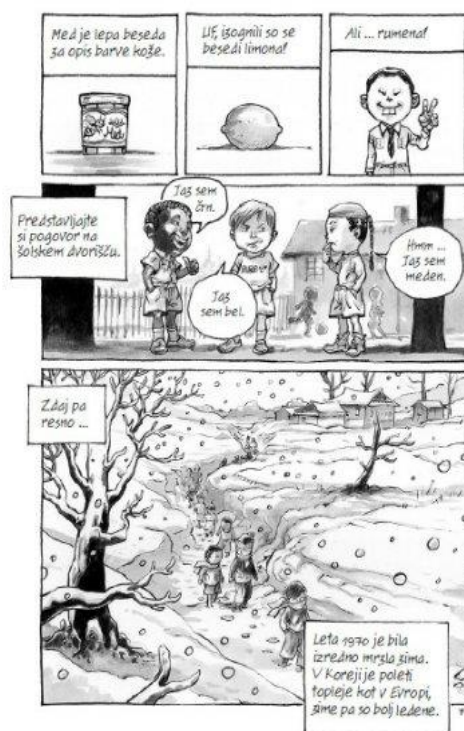

mladostniškim težavam mu je uspelo življenje obdržati na pravih tirnicah. Več let pozneje se je kot odrasel vrnil v Seul, svoje rojstno mesto, da bi morda našel svojo izgubljeno biološko mamo ali preprosto preveril, ali je tam doma. In to je izhodiščna točka filma, iz katere odrasli Jung spretno izriše svoje lastne doživljaje, prepletene s humorjem, srečo, z žalostjo, predvsem pa s poglobljenim osebnim uvidom.

STRIP

Animirani film je nastal po istoimenskem romanu v stripu, ki ga je Jung narisal v treh delih, ti pa skupaj obsegajo več kot 420 strani. Dela so nastala leta 2007, 2008 in 2013, izdala pa jih je francoska založba Quadrants. Kot pravi avtor sam, je v primerjavi s filmom humor v stripu bolj grenak in pripoved ostrejša.

Z otroki in mladostniki pred ogledom filma preberite roman v stripu (ki ga je izdalo Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta novembra 2014). **Primerjajte strip in film.** V čem se razlikujeta, v čem sta si podobna? Jung je moral za izdelavo animiranega filma precej prirediti svoj risarski slog. Preberi več v intervjuju z avtorjem (stran 6) in v poglavju TEME ZA POGOVOR – Vizualno o 3D tehniki računalniškega animiranega filma (stran 14). Strip je na voljo v bolj založenih knjigarnah.

JUNGOVA OSEBNA ZGODBA

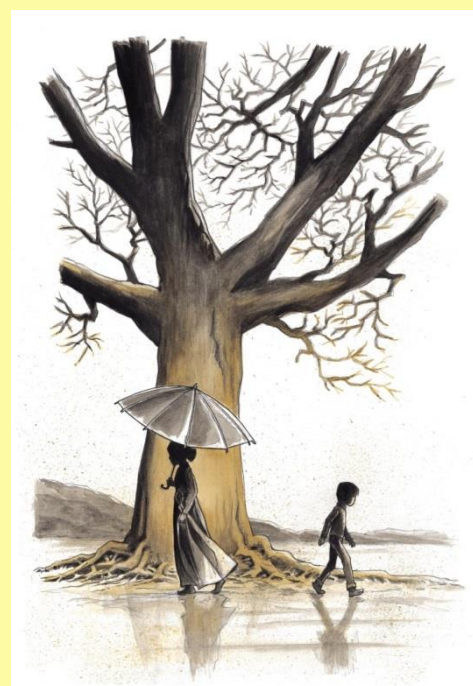
Ker je film avtobiografski, je sicer pomembno razumeti, da je v ospredju resnična Jungova zgodba, a se ta z mnogimi dogodki in problemi lahko približa slehernemu gledalcu. Tako govorimo o filmu, ki nagovarja z **univerzalno temo iskanja lastne identitete** na intimen in edinstven avtorjev način. S tehničnim pristopom z animiranimi tehnikami pa ponazarja tudi lep način, kako se lahko z ustvarjalnostjo izgrajuješ ter se v mnogih življenjskih preizpraševanjih pomiriš.

Jung-sik JUN (alias Jung) se je rodil 2. decembra 1965 v Seulu v Južni Koreji. Leta 1971 ga je posvojila belgijska družina in dobil je novo ime: **Jung Henin**. Študiral je humanistiko, nato pa leta 1985 začel obiskovati stripovski atelje Saint-Luc v Bruslju. V tem mestu je nadaljeval študij na likovni akademiji ter se vzporedno nekaj časa posvečal tudi študiju animiranega filma na šoli za vizualne umetnosti La Cambre. Ilustriral je kratke zgodbe za tednika Spirou in Tintin ter nato izdal svoj prvi album *Yasuda*. V letu 1997 je pri založbi Delcourt izšla serija *Deklica in veter*. Leta 2001 je v sodelovanju z Jee Yun pri isti založbi objavil serijo *Kwaïdan*, ki jo odlikujeta pretresljiva barvna lepota ter subtilna in pretanjena poezija, ki izhaja iz japonske pravljice. Z Jee Yun je sodeloval tudi pri priredbi japonske erotične zgodbe *Okiya*. Leta 2007 je pri založbi Quadrants (Soleil) izšel prvi del njegove avtobiografske trilogije *Medena koža*, ki so jo tako bralci kot kritiki navdušeno sprejeli. Istoimenski animirani film je v kinodvorane prišel leta 2012. Po letih življenja v Belgiji je Jung nekaj časa prebival na Tajskem, od leta 2003 pa živi v Franciji.

Intervju z Jungom: o materi, iskanju identitete, ustvarjalnosti, stripu in filmu Marec 2012

V filmu je zelo močen prizor, ko poskusite izrisati podobo svoje biološke mame, ki se je ne spomnite. Gre za zelo intenzivno vodilo filma ...

Kot najstnika so me privlačile zrele ženske ali materinske postave. Iskal sem svojo identiteto in obenem svojo biološko mater. Moja krušna mati ni bila posebej nežna, tudi sama je imela zelo strogo otroštvo. Ko se pogovarjam s sestro Coralie, reče, da je bila tudi do nje precej stroga, navsezadnje je bila stroga z vsemi otroki. Kakorkoli že, kot posvojen otrok sem to doživljal drugače, izraziteje, se mi zdi. V to družino sem prišel z veliko potrebo po pozornosti. Problem posvojencev je, da se imajo za žrtve, in pri mladih letih tega sploh ne opaziš.

Film na lep način prikazuje, kako vam je uspelo osebne stiske ustvarjalno izraziti skozi risanje. Kaj vse je za vas pomenilo ustvarjanje?

Lahko bi si predvajal glasbo ali pisal romane. Izbral sem stripe, ker se mi je bilo z risanjem lažje izražati: potreboval sem samo list papirja in pisalo. Zdi se mi prav, da rišem in povem zgodbo, ne da samo rišem. Za risanje sem nadarjen, tehnike pa sem se učil sproti, ko sem hotel povedati zgodbo ... Pri petnajstih sem odkril Coseyjev strip *Jonathan*. Privlačil me je zaradi čustvene nabitosti. Tudi ta strip je zgodba o iskanju identitete: Švicar z amnezijo gre v iskanju samega sebe v Tibet iskat svojo preteklost. Odprl mi je nove perspektive v času, ko mi ni bilo lahko. V hlevu na vrtu sem si zgradil delavnico in tam preživel poletje. Teh 60 dni sem bil resnično srečen. Risanje mi je omogočilo, da sem imel namišljen svet in samemu sebi ustvaril novo življenje. Ustvaril sem ljubečo zgodbo s svojo biološko materjo in obenem je bila to zame terapija.

Odločili ste se, da boste svoje otroštvo, odraščanje in iskanje lastne identitete zrisali najprej v strip, a prišlo je celo do filma. Kako se je to zgodilo?

Vedno se mi je zdelo, da moram povedati svojo zgodbo; ker je bil to strip, sem se lahko malo umaknil in stvar naredil manj strah vzbujajoče. Hotel sem se izogniti klavrnemu realizmu, ki je del številnih življenjepisov. Najbolje mi je uspelo zajeti zgodbo in jo predstaviti bralcu z ironijo. Iz tega je prišel dvogovor z otrokom, kakršen sem bil nekoč. Ta prelomnica je bila zame zelo pomembna, saj so zaradi nje v strip prešla tudi čustva. Stripi so žanr, ki omogoča te mešanice.

Laurent Boileau (soavtor in soscenarist filma, op. ur.) me je povabil, da bi posnela dokumentarec o moji vrnitvi v Korejo. Takrat sva imela v mislih TV zaslone in ne kinodvoran. Večkrat sva se srečala in na dan je prišla ideja velikega platna. Poanta ni bila, da bi se strogo držala risanege sloga, saj je težko imeti dve ravni branja v filmu, zato sva se raje odločila

za dobesedno adaptacijo. Morala sva določiti način pripovedovanja: humor in ironija ali gola dejstva. Vloga pripovedovalca v filmu ohrani to vrzel, sicer pa tega nisva mogla izkoristiti tako, da bi izpadlo smešno.

Ampak na koncu sta strip in film ostala zelo povezana ...

Ne morem ločiti stripa od filma. Povezana sta, ja, saj gre za isto zgodbo. Film je nadaljevanje mojih dveh knjig, trenutno pa pripravljam svoj tretji strip in ciklus bo tako zaključen (tretji del je izšel novembra 2013, op. ur.) Pri filmu je končni objekt radoveden, prisoten in ima svojo identiteto. Zelo pogosto nam je adaptacija stripa bodisi všeč bodisi nam ni. Menim, da je tukaj čisto drugačna umetniška perspektiva, radikalnejša.

Film ste posneli v posebni kombinirani 2D in 3D računalniški tehniki, nekaj je tudi posnetih igrano-dokumentarnih vložkov, ki ste jih posneli, ko ste prvič obiskali Korejo. Lahko poveste kaj več o snemanju in izdelovanju filma?

Pri pripovedi sva si (z Boileaujem, op. ur.) pomagala s tehniko. Nisva razmišljala o rabi posnetkov družinskih arhivov, narejenih s kamerami super 8, in kombinaciji 3D ali 2D animacije z resničnimi posnetki, torej, da bi naredila hibrid. Vsak element filma je postal naraven in normalen sam po sebi in je bil na neki točki najboljši medij za zgodbo. 3D je bil samo poskus na začetku

in francoska javna televizija nama je pomagala snemati pilot in začeti širši projekt. Ponudili so nama svoj grafični studio v mestu Nancy, ki ga je vodil Jean-Luc Desmond, da sva posnela napovednik. Jean-Luc je omenil metodo 3D, ki bi bila na zaslonu videti kot 2D. Rezultat naju je prepričal, čeprav je bil to za naju tehnični izziv. Najprej sem tej tehniki res moral prilagoditi svoj slog. Tudi pogled na 2D različico iz stvaritve v 3D je lahko neprijeten. K sreči sva imela ekipo, ki je obvladala 2D in je bila blizu mojemu risarskemu slogu. Pomembno mi je bilo igranje in to sem iskal pri vsakem odlomku, ki sem ga dobil. Osebe so morale biti prepričljive. Pri sanjskih prizorih pa sem za fantazije malega Junga, ki mu risanje predstavlja pobeg, hotel 2D animacijo.

Prvič ste obiskali svoje rojstno mesto pri štiridesetih letih. To je bilo s snemalno ekipo, saj ste bili pripravljeni posneti dokumentarni film o svoji vrnitvi v Korejo. Kako ste se počutili?

Bal sem se te vrnitve. Če pogledam nazaj, bi se tja raje najprej odpravil sam. Ob

odhodu smo veliko pričakovali, saj je projekt temeljil na tem obisku. Napisali smo par prizorov, ki bi morali biti komični, vendar jaz nisem komik. Pravzaprav se ni veliko zgodilo. To me ni presenetilo: težko je priti do pravega vpogleda vase, ko te obkroža dvajset ljudi. Na koncu smo nekaj teh prizorov vključili v film. Ampak tudi če bi se vrnil sam, mislim, da bi imel enak občutek. Pomisliš na to, da bi šel nazaj in se našel. V bistvu sem se spraševal, kako me vidijo Korejci. Razdalja med nami je rasla. Korejsko ne znam več govoriti. Ne poznam korejske kulture. Tja sem šel, da bi se prepričal, da trava tam ni nič bolj zelena.

V filmu slišimo prvoosebnega pripovedovalca le v prizorih, ko ste kot odrasel obiskali Korejo. To deluje povsem logično, saj glavnina filma niso dokumentarni posnetki, zato jih je treba nekako vpeljati v pripoved. Kako ste se lotili priprave besedila pripovedovalca?

Z besedami pripovedovalca sem se ukvarjal dolgo časa. Za animirani del je bilo vse jasno. Povezati vrnitev v Korejo z animacijo pa je bil izziv. Ves film je bil oblikovan s pravimi besedami pripovedovalca in veliko noči sem prebedel ob pisanju in razmišljanju o tem problemu. Naposled me je rešila moja žena. Rekla mi je, da me še vedno vidi kot malega fantka; živim v svojem namišljenem svetu in iščem svojo mamo. To me je vrnilo na nivo grafike filma in ta tema je postala rdeča nit.

In še ob koncu skoraj neizbežno vprašanje. Kako se je na vaša stripovska avtobiografska dela in film odzvala družina?

Moji komentarji v knjigah so ostri – z več grenkobe kot v filmu. Moja družina jih je dobro sprejela. Mama je eni od mojih sester rekla, da je prav, da sem napisal knjige. Stripi so subjektivni, vendar pa se vedno držim dejstev. Ničesar si nisem izmislil in nihče iz moje družine ni imel nič proti. Zadnji prizor – tistega z risarjem – smo pravzaprav snemali pri mami. Z njo smo film tudi zaključili.

ANALIZA

Film *Medena koža* je osnovan na resnični zgodbi avtorja filma Junga, ki je bil pri šestih letih posvojen v belgijsko družino. To je bilo leta 1971, v zgodovinskem obdobju Koreje, ko je bilo zapuščenih največ otrok. Vsa čustva, ki se sprostijo v filmu, se navezujejo med drugim na avtobiografsko razsežnost te

zgodbe, ki jo s subjektivnega stališča pripoveduje sedaj že odrasli pripovedovalec. Njegovi spomini se večinoma navezujejo na žive čustvene odzive iz otroštva in adolescence, s katerimi se otroci in mladostniki lahko poistovetijo in občutijo empatijo. Animirana zvrst privede gledalce do tega, da skozi pretkano risano-računalniško tehniko opazijo Jungova čustva, in jim težavno osebnoizpovedno pripoved še približa.

Tako film izpostavlja naslednje teme: **odraščanje, iskanje identitete, identifikacije, samospoznavanje, samosprejemanje, vključevanje v okolje, spoznavanje in sprejemanje drugih ter drugačnih, družinsko toplino, odnos mama-sin, posvojitve, starševstvo, ustvarjalnost, osebnostne krize, posledice vojn.**

Vsi Jungovi spomini niso le slabi. Večinoma so res povezani z bolečimi izkušnjami, nekateri pa tudi s srečnimi trenutki, na primer prizor, ko z bratom in sestrami naredi sneženega moža. V splošnem bi lahko rekli, da prvi dve leti ali tri Jung v Belgiji (tj. od njegovega 6. do 9. leta starosti) dobi vse, česar v Koreji ni imel: starše, ljubečega brata in sestre, ustrezno prehrano, udobno bivališče, šolanje in različne aktivnosti, veliko igrac itd.

Tudi leta poznega otroštva minejo v znamenju sreče, vendar pa v tem času izkusi dve izmed najtežjih epizod v samorealizaciji. Gre za besede njegovih bližnjih, ki pa povzročijo veliko **čustveno** in **moralno stisko**: globoko ga prizadenejo **besede babice**, ki ga »pozabi« šteti kot člana družine, in **besede njegove mame**, ko izve, da je s klopi v garderobi izmaknil zvitek z boni za prehrano, in mu ona nato reče, da je »gnilo jabolko«, s čemer ga izključi iz družinskega kroga in mu nakaže, da razlikuje med svojimi biološkimi otroki in njim, posvojencem. Tem filmskim prizorom neposredno sledijo oddaljeni spomini iz obdobja, ko je še živel v Koreji. Film tako tudi s filmskimi izraznimi sredstvi nazorno prikazuje Jungove izhodiščne in travmatične spomine na čas, ko se je počutil najbolj odtujenega in se je zato tedaj zatekal v iskanje svoje izgubljene biološke mame in njene topline.

Tako ga pripomba babice odpelje v obdobje, ko je živel sam na ulici, preden ga je našel policist in ga odpeljal v sirotišnico; mamine besede pa pri njem vzbudijo občutek, da pada v praznino, kot nakazuje kratek domišljjski prizor, v katerem pade v vedro, polno »zdravih« jabolk, in se na dnu kot gnilo jabolko razleze. V

naslednjem prizoru se vedro spremeni v zapuščeno korejsko ulico, v bližini pa majhen otrok, za katerega ne dvomimo, da je pripovedovalec sam, opazuje hrbet neke ženske, ki jo zakriva senčnik. Ta ženski obris, katerega potez ne razberemo, na nejasen, a tudi idealiziran način nakazuje, kako si Jung predstavlja svojo biološko mater. Ta slika, ki jasno nakazuje odsotnost matere, se v filmu večkrat ponovi, predvsem v trenutkih samote in globoke žalosti. Jung v filmu pravi: *»Pri tem, da ne poznaš svojih bioloških staršev, je ena prednost: zamisliš si jih lahko takšne, kakršne želiš.«*

Ta travmatičen prizor pa je sicer uvod v obdobje, v katerem **Jung počne razne vragolije in neumnosti**: ponaredi spričevalo, lomi deske za kruh na pol, strelja na kokoši in race, ukrade bankovec iz mamine denarnice in s tem denarjem kupi petardo, ki jo nato vrže pod noge profesorju športne vzgoje ... Te neumnosti, ki bi jih lahko počel kateri koli otrok ob koncu osnovne šole, privedejo do strogih kazni staršev, vse od telesnih do britja glave. Sramota, ki jo občuti v teh trenutkih, ga popelje v preteklost, ko je prenašal enake tegobe – britje glave v sirotišnici zaradi higiene. To obdobje, ki predstavlja konec otroštva, zaznamuje še osebno **odkritje japonske kulture**, kar mu omogoča navezavo stika z njegovimi azijskimi koreninami.

Ta strast do Japonske, ki jo s številnimi podrobnostmi film posebej poudari, kaže, da si poleg zahodnjaške gradi še drugo identiteto, kar priča o bolj ali manj zavedni želji, da bi odkril svoje korenine. Sicer pa v tem obdobju prikazuje grozečo moro, v kateri so ženska, moški in novorojenec zapleteni v splet korenin z lovskami, sliko pa spremlja zvok, kot bi prihajal iz jame. Prizor lahko nakazuje tudi splet nerazčiščene preteklosti glede bioloških staršev in obdobje adolescence, ko otrok psihično in telesno dozoreva ter se želi v družbo že počasi umestiti kot odrasla oseba.

Pravzaprav je **adolescenca** za Junga nedvomno zelo **temačno in mučno obdobje**. Posebej ga zaznamuje srečanje z mladim dekletom Kim in s korejskim parom, zaradi česar je vprašanje njegovih korenin še bolj boleče. Pred temi srečanji je bilo za njegovo obnašanje značilno splošno zavračanje korejskega sveta do te mere,

da ni bil zmožen stopiti v stik z nobenim otrokom ali adolescentom, ki je izhajal iz njegove kulture. Spomnimo se, da je na začetku filma Jung težko sprejel posvojeno korejsko sestro Valérie. Njegov odnos nedvomno izhaja iz ljubosumja – nova

sestrica bi mu lahko ukradla glavno vlogo in še tisto malo mamine topline –, gotovo pa tudi iz dejstva, da je kot njegova zrcalna podoba. Takšen odpor je zanj najbrž tudi način, da se zaščiti pred naporno oddaljenostjo, ki je povezana z dvojno kulturno povezanostjo. Po tem, ko spozna Kim in korejsko družino, ni več poti nazaj in **Jung se mora soočiti z realnostjo**, ki ji je dotlej skušal ubežati. Ko se približuje korejskemu svetu, se hkrati oddalji od svoje krušne družine in zahodnjaške kulture, ki jo predstavlja. Ker **se zapre vase**, ne zmore več vzpostaviti komunikacije z očetom, materjo, bratom in s sestrami, zato izkoristi pripombo svoje krušne mame ter odide od mize, spakira in gre od doma, še prej pa se mami prvič besedno zoperstavi in jo poskusi preglasiti v prepiru. Takrat prvič vidimo, kako pride v odprt konflikt s starši.

Zaprto vase spremlja torej še nemi upor, ki mu omogoči vzpostaviti distanco. Pobegne k duhovniku Paulu, vendar se ne počuti nič bolje, prav nasprotno. Tam **razvije samodestruktivna nagnjenja** – z neprimernim prehranjevanjem mu hrana začne razjedati želodec. Nezavedno si torej škoduje

in morda na tak način želi pridobiti pozornost matere, ki jo v tem obdobju tudi izrazito zavrača. Pozornost tudi pridobi, saj ga po klicu duhovnika odpelje k zdravniku in nato domov, kjer mu prvič prizna, kako ga ima rada. V prizoru, ko ga mati pelje v bolnišnico, odrasli Jung pravi, da se to samomorilsko nagnjenje povezuje z resno krizo, ki so jo doživljali tudi drugi posvojenci iz Koreje.

TEME ZA POGOVOR

Odraščanje in moralna vprašanja

Spodaj ponujen kronološki pregled Jungove pripovedi v filmu z enostavnimi opisi nudi lepa izhodišča za pogovor z otroki ali mladostniki na **temo odraščanja in moralnih vprašanj**. Ob pogovoru poskusite nenehno imeti v mislih filmske prizore in vprašanje, *kako ste razbrali posamezna Jungova ravnanja in psihološka stanja*: je to skozi mimiko, geste, delo režije, domišljajske vložke ali filmska izrazna sredstva (animirana tehnika, dokumentarni izseki, montaža)?

1. Šestletni Jung sam tava po ulicah Seula.
2. Junga najde policist in ga odpelje v sirotišnico.
3. Ko Jung pride v dom svoje krušne družine, skoči na mizo, da bi popil kokakolo iz steklenice.
4. V gozdu Jung po neumnosti in nesreči rani svojo sestrice Gaëlle v oko – ko izstrelí puščico v smer jabolka na njeni glavi.
5. Jung trpi zaradi neprijetnih pripomb babice, ki se pretvarja, da ne ve, da je tudi on del družine.
6. Jung se z bratom in sestrami igra v naravi.

7. Družini se pridruži še posvojenka Valérie, mala enajstmesečna Korejka.
8. Vseh šest otrok skupaj naredi velikega sneženega moža.
9. Na šolskem igrišču vrže Jung jabolčni ogrizek neki deklici pod krilo; ta ga ozmerja z besedo »kinezer«.
10. Jung na klopici v garderobi najde zvitek

bonov za prehrano; vzame jih, vendar ga kmalu razkrinkajo.

11. Po tem dogodku ga mati ozmerja z »gnilim jabolkom« in od njega zahteva, naj se drži stran od »njenih« otrok.
12. Jung ponaredi svoje spričevalo, da bi pred starši skril slabe rezultate; oče ga našeška.
13. Jung odkrije japonsko kulturo: svojo sobo opremi s spominki, bere umetniške knjige, začne se ukvarjati z borilnimi veščinami, posluša glasbo, krade deske za kruh in jih z roko lomi na pol.
14. Z bratom streljata na race in kokoši; iz mamine denarnice ukradeta bankovec in z denarjem kupita veliko petardo, ki jo vržeta pod noge profesorju športne vzgoje.
15. Ker kljub opozorilom svojega očeta še naprej laže, ga ta pelje k frizerju, ki mu obrije glavo.
16. Jung, njegov brat in starejša sestra se igrajo igro »Kdo sem?«; spomni se besed svoje mame: posvojili so ga, da ne bi bil tako poreden.
17. Na plesnih vajah Jung odkrije, da ga privlačijo punce.
18. Jung spozna Kim, mlado Korejko, ki je bila v otroštvu prav tako posvojena.

19. Kim Jungu predstavi mlado korejsko družino, zakonca Parka Meeja in Choi Chang; Jung tako stopi v stik s svojo domačo kulturo; pokaže jima svoje skice in risbe, spozna, da riše vzorce in oblike, ki si jih je zapomnil še iz zgodnjega otroštva v Koreji.

20. Jung, ki mu mama očita, da ni prisoten pri družinskih pogovorih, pobere svoje stvari in odide od doma.
21. Jung se naseli pri duhovniku Paulu, ki sprejema k sebi mlade v stiski; tam sreča tudi vietnamskega begunca Minha, ki je v Belgijo prišel s čolnarji.
22. Odkar je Jung zdoma, neprestano je enako hrano: riž s tabaskom; ko mu ta jed razje želodec, ga odpeljejo v bolnišnico.
23. Jung pojasni, kakšna je bila tragična usoda drugih posvojenih Korejcev.
24. Ko Junga odpustijo iz bolnišnice, se vrne v domačo hišo; njegov brat mu očita obnašanje in stroške, ki so nastali zaradi nujno potrebne transfuzije.
25. Jung je deležen zaupanja in tolažbe svoje mame, kar ga osreči.

Vizualno

Vsekakor se moramo z otroki in mladostniki pogovoriti **o sami formi filma**. Film združuje prav vse oblike filmskih zvrsti (igrani, dokumentarni in animirani film). Dokumentarni in animirani pristop sta precej enostavno prepoznavna. Ali najdemo v filmu tudi kakšen igrani prizor?

Kljub vsemu pa gre predvsem za animirani film, ki pa znotraj široke palete tovrstnih filmov (ki se ločijo na stop-motion, risani in računalniški animirani film) zaradi uporabljene tehnike zavzema posebno mesto.

Film sloni na risani tehniki Jungovega istoimenskega romana v stripu, ki so jo prenesli v računalniško 3D tehniko, a na koncu grafiko predelali z dodatnimi sloji, da je videti kot 2D. V osnovi gre za **3D računalniški animirani film**.

Oglejte si ustvarjalni proces:

- <http://www.youtube.com/watch?v=xURwajCyRR4>

Zakaj mislite, da je uporabljena **tehnika animiranega filma**? Samo zato, ker je Jung spreten v risanju ali je morda še zaradi česa drugega? Animirana zvrst lahko privede mlade gledalce do tega, da skozi pretkano risano-računalniško tehniko opazijo Jungova čustva, in jim njegovo težavno osebnoizpovedno pripoved še približa.

Oglejte si tudi nekaj **dokumentarnih odlomkov**, ki so jih posneli Jung in snemalna ekipa, ko so obiskali Korejo z namenom, da bi posneli dokumentarni film o Jungovi prvi vrnitvi domov, o vtisih, o spominih. Teh posnetkov sicer pozneje niso nikjer uporabili:

- <http://www.youtube.com/watch?v=sw-7Rx0ZfZY>
- <http://www.youtube.com/watch?v=-lM1xpngHz8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=u88Zyx7bqLY>

Pri distribuciji filma po vsem svetu so se odločali za različno likovno oblikovanje plakatov. Za razširitev analiziranja na vizualnem področju si lahko ogledate **slovenski in belgijski plakat** ter ju primerjate. To lahko naredite že pred ogledom filma, saj je vloga plakata pravzaprav ta, da nas prepriča k ogledu filma. Tako otrokom in mladostnikom pomagata odkriti vprašanja, ki jih bo film obravnaval, in pomagata razbirati simbolne vrednosti vizualnih sporočil.

Slovenski plakat (po vzoru francoskega plakata):

Ospredje: družina z otrokom azijskega izvora v sredini, objekt starševski par, mati s prekrižanima rokama, izpostavljena barva povzeta z barvo naslova.

Drugi plan: majhen deček azijskega izvora v sredini slike, s tablico okoli vratu, na kateri je napisano ime; motiv je precej večji od drugih elementov.

Ozadje: obris ženske s senčnikom v ozadju, siva, akvarelna, kot bi bleдела.

Pomagajte pri artikulaciji opažanj o plakatu. S tem

boste lahko razširili pričakovanja pred ogledom filma:

- deček s črnimi lasmi se s svojim središčnim položajem na kavču zdi vključen v družino,
- podoba otroka s tablico sporoča, da bo šlo za zgodbo o izgubljenem otroku, siroti,
- barva puloverja dečka, ki sedi v sredini, je enaka barvi las otrok, ki sedijo poleg njega, in ženske, ki stoji za njimi (mama); tudi naslov na plakatu je te barve,
- podoba v ozadju plakata deluje kot sanjska podoba,
- problemi, ki se nakazujejo: mama ni videti najbolj predana (prekrižane roke), videti

je stroga, to poudarjajo tudi očala; tudi deček na sredini je namrščen, ima prekrížane roke,

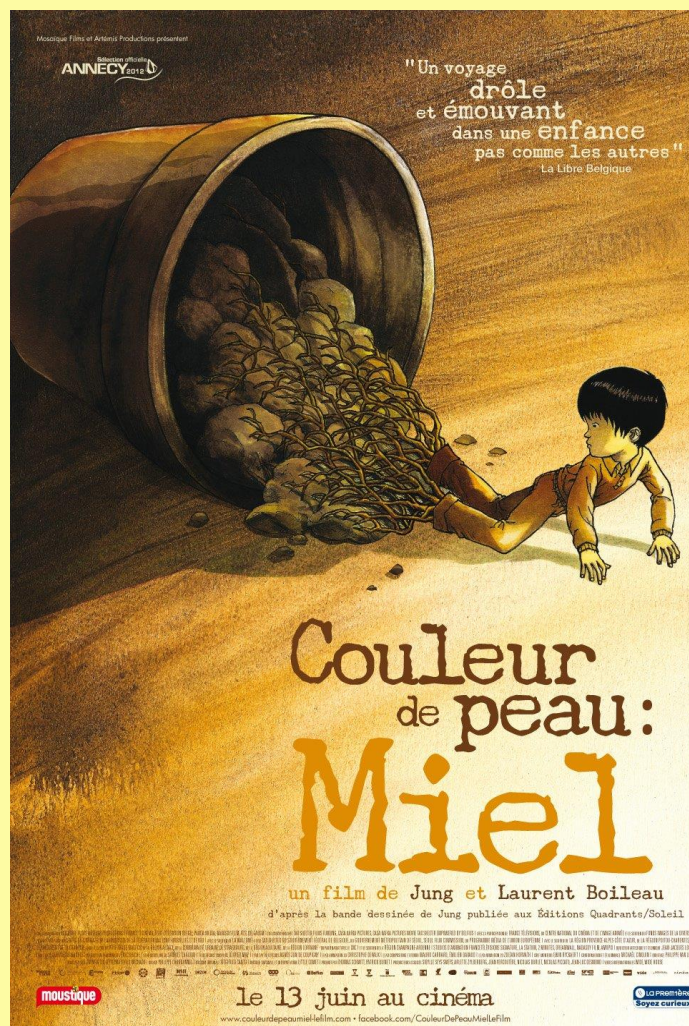
– gre za zgodbo neke družine, kjer ima glavno vlogo deček, ki sedi v sredini in ga povezujemo s podobo, ki je v drugem planu, podoba v ozadju pa nakazuje tudi posredno oz. obrobno temo filma.

Belgijski plakat:

Manj jasno izražen kot prejšnji, plakat je metaforičen. Prevrnjen lonec in otrokove noge, ki se razvejajo v korenine, prikličejo idejo izkoreninjenja oz. vrženega, zavrženega. Plakat ne načinja ne teme družine ne teme odnosa s krušno materjo, niti vprašanja biološke matere. Predstavljena je le tema izgona.

Plakat je zanimiv za uvod v to temo z učenci in, na primer, vrnitev k temi družine z besedo »korenine«.

Na koncu lahko pomagamo otrokom in mladostnikom priti do zaključka, da se barve teh plakatov ujemajo z naslovom filma. Odtenci rumene in jantarne barve spominjajo na barvo medu.

V filmu je poleg same estetike animirane tehnike prisotnih tudi mnogo drugih vizualnih slogov. Premislimo torej tudi, **kakšna vse je slika filma** – **kakšno vizualno gradivo je prisotno v filmu**. V filmu je uporabljenih šest tipov slike, ki pripovedujejo avtobiografijo: 3D animirana tehnika, 2D risana tehnika, fotografije, družinski posnetki s kamero super 8, posnetki odraslega Junga in ilustracija v posnetkih odraslega Junga.

Oglejte si **filmski napovednik**, ki pokaže hibridno naravo filmske in vizualne strukture: <http://www.youtube.com/watch?v=WPLHvHmU9PA>

Kakšne so barve v filmu, so hladne, tople, jesenske ali spomladanske? Kateri barvni odtenek je najpogostejše uporabljen? Zakaj?

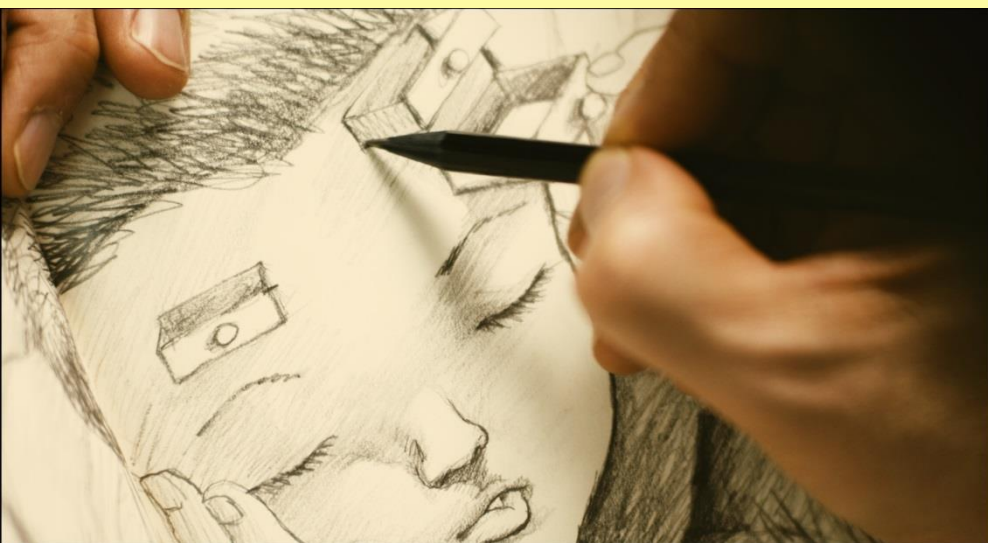
Avtobiografsko vprašanje

Glavno temo filma – iskanje identitete – načnimo z raziskovanjem avtobiografskega vprašanja. Začnimo pri etimološkem pomenu besede »avtobiografsko«. Ko razložimo tri grške besede, ki jo sestavljajo, dobimo lepo in preprosto definicijo:

- *autos*: sebe
- *bios*: življenje
- *graphein*: pisati

Gre torej za *pripoved o lastnem življenju*. **Kako se kaže avtobiografska narava pripovedi v Medeni koži?**

Najprej je pomembno, da otroke in mladostnike opozorimo na hibridni značaj filma: **neposredni posnetki** na začetku filma s pripovedovalcem, ki se vpletejo v **animirano tehniko**, ki pa nato v pripovedi prevladuje. S to opombo bosta lažje zaznavna oba časa avtobiografije: *čas odraslega Junga v Koreji* v resničnih posnetkih in *čas spominov*, izraženih z animacijo. Otroke in mladostnike povabite, naj se spomnijo filmskih podob in prizorov, ki se navezujejo na sedanji filmski čas in na spomine.

Opazimo tudi uporabo dokumentov (fotografij) in družinskih posnetkov za ponazoritev časa otroštva. Avtobiografska pripoved se niza s prepletanjem vizualnih pristopov: spomini na odraščanje skozi izbrano filmsko grafiko animiranega filma, risana tehnika za travmatične spomine, fotografija in posnetki za okrepitev pripovedovanja

osebne zgodbe in igrano–dokumentarni posnetki odraslega Junga, ki začenjajo vso filmsko pripoved. Zanimiva je tudi **ilustracija**, ki jo riše odrasli Jung in ponuja kar nekaj referenc. Predali, ki se odpirajo na dečkovem čelu, ponazarjajo delo miselnega aparata, ki »skladišči« spomine kot pri pospravljanju doma:

- pesem novoromantičnega in simbolističnega pesnika Charlesa Baudelairja *Spleen*: »Imam več spominov, kot če bi imel tisoč let star predalnik ...«
- oglejte si animirani film Kojija Yamamure *Otroška metafizika* (Child's Metaphysics): <http://vimeo.com/56478536>

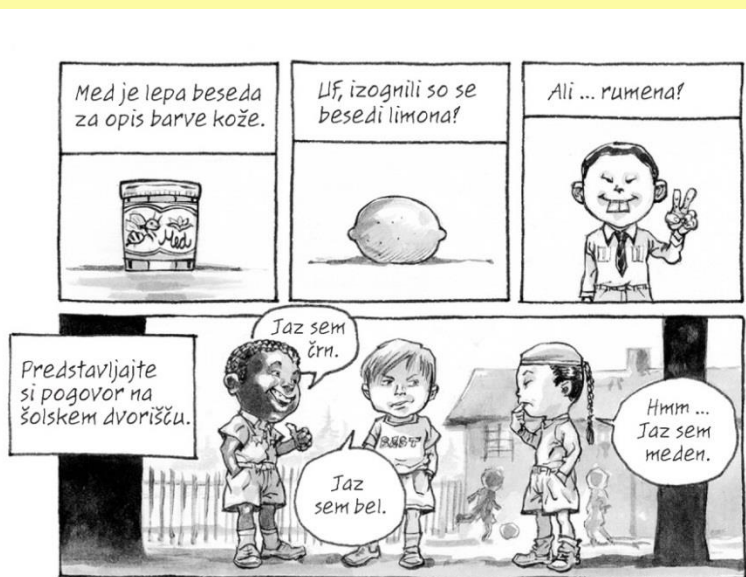
Vprašanje identitete

Film na več ravneh poudarja **iskanje osebne identitete**. To vprašanje predstavlja eno ključnih pri oblikovanju človekove osebnosti, a vedeti je treba, da ima vsak posameznik več družbenih vlog, zato se človek v procesu učenja, »kako jih igrati«, zgleduje po mnogih drugih. Hkrati pa skozi svoje družbene vloge prehajamo v sfere različnih identitet, kot so družbena, kulturna, nacionalna, spolna itd. Moramo pa razlikovati med *identiteto* in *identifikacijo*.

Psihiatrinja Joanna A. Rummens definira identiteto kot lastnost, značilno za kateregakoli posameznika ali za vse člane določene skupine. *Identiteta* je tako »etiketa«, medtem ko je *identifikacija* sam proces, kako do nje pride. Identiteto je torej najbolje razumeti v odnosu in kontekstu izoblikovanja, identifikacija pa je dejanje in jo je zato najbolje razumeti kot notranje doživljanje.

Identifikacija je tako v mnogih pogledih natančnejši termin za proces, ki izgrajuje človeka do samoizpolnitve in samoaktualizacije kot zadnje stopnje motiviranosti. Otroke in mladostnike lahko že kar pred začetkom ogleda (po analizi plakata) povprašamo, **zakaj se je avtor odločil v naslovu poudariti barvo kože**.

S tovrstnim vprašanjem jim bomo pomagali razumeti, da se bo film dotikal **teme razlik**, v ospredju bo predvsem fizična posebnost osebe. To vprašanje različnosti je globoko povezano z **vprašanjema iskanja identitete in lastnih korenin**. Naslov *Medena koža* nakazuje ti dve povezanosti. Obenem otrokom in mladostnikom predlagamo, naj se vprašajo o izbiri pridevnika »medena«, in jim rečemo, naj določijo **konotacije te besede**: sladkoba, jantarna barva, sladkost itd.

Za daljše razmišljanje o raznolikosti jim najprej naročimo, naj naštejejo različne rase in barve kože in za vsako poiščejo pozitivne in slabšalne izraze, da se bodo zavedeli konotacij in vrednosti besed. Pri tem naj nas ne skrbijo slabšalne besede, če so izrečene v tonu jezikovnega raziskovanja.

Tako lahko z obravnave vprašanja barve kože hitro preidemo tudi na **vprašanje stereotipov**, ki vodijo v **predsodke in diskriminatorno vedenje**. Dr. Metka Mencin Čeplak pravi: »*Da bi odgovorili na vprašanje, kdo sem jaz (kdo smo mi), potrebujemo drugega. Brez razlike ni mene. Kadar govorimo o »nas«, torej vedno implicitno govorimo tudi o tistih, ki to niso. Razlike same po sebi niso problematične niti psihološko niti družbeno niti politično. Postanejo pa problematične, ko z njimi utemeljujemo omejevanje dostopa do dobrin in omejevanje pravic ter razvrednotenje določenih skupin ljudi. Prav to je značilnost predsodkov.*«

Z otroki in mladostniki poskušajte najti razlike med *stereotipi*, *predsodki* in *miti*. Vsi ti vodijo v diskriminacijo – jih znate ločiti? Avtor te teme v stripu obravnava s humorjem in z občutljivostjo hkrati. Zelo priporočljivo je vzporedno z gledanjem filma tudi branje Jungovega istoimenskega stripa, ki je preveden v slovenščino.

Ključna za Junga in s tem tudi za filmsko pripoved je njegova **posvojitev**. Čeprav Jung nikoli ne izreka očitkov svoji družini, film načanja tematiko težav, na katere lahko naletijo posvojeni otroci. Z otroki in mladostniki boste to najlažje prepoznali, če težave s posvojitvijo ali zaradi posvojitve naštejejo:

- najti svoje mesto med brati in sestrami (še posebej če je razlika med njimi vidna),
- biti sprejet s strani preostale družine enako kot drugi otroci (žaljiva izjava stare mame in tudi mame),
- odpornost na napade drugih – fizične kazni ga ne izučijo,
- nenehno išče hvaležnost pri starših itd.

Lahko se pogovorite tudi o usodi drugih posvojenih otrok, ki so omenjeni ob koncu filma: samomor, nenavadna smrt ... Teme so morda težavne in da slika ne bi bila preveč temačna, se lahko vrnete k Jungu, ki mu je osebnostne težave uspelo prebroditi tudi z risanjem (ustvarjalnostjo), ki je bilo zanj kot terapija. Tako boste preusmerili pozornost na resničnost dogodkov ter jih potegnili iz abstraktne in fiktivne pozicije, ki ju krepi animacijska tehnika filma. Ta proces je zelo pomemben. Okrepimo ga lahko celo z vprašanjem otrokom in mladostnikom, ali so razumeli, da gre za resnične dogodke.

Zapustitev otroka s strani staršev, še posebej matere, je za otroka travmatična izkušnja, s katero se običajno posvojenec le stežka sprijazni. Otroci in mladostniki naj opazujejo, **kako je v filmu prikazana biološka mati in naj njeno podobo primerjajo z Jungovo krušno mamo**. Otroke in mladostnike lahko vprašate, kdo je zares Jungova mama. S tem odprete temo o razliki med biološkimi starši in starši, ki nas vzgajajo.

Biološka mama je v filmu prikazana kot fantastična podoba in edinstven spomin Junga, ostaja obris, čigar obraz ni nikoli razkrit. Jungu predstavlja sladkobo in ko je ob njej, je obkrožen z njenimi rokami in nežnostjo. V nasprotju s tem ga belgijska mati kaznuje, in to telesno, občasno ga zelo grobo odrine (»gnilo jabolko«), ne izkazuje

potrpljenja (ko se uči voziti kolo), postavlja zelo stroga pravila. Otroke in mladostnike opozorite na to, da je **portret biološke matere izrisan v opoziciji s krušno mamo**. Ko belgijska mati kriči, biološka mati molči, pri telesni kazni ga biološka pomirjujoče objema z rokami.

V zadnjem delu filma lahko opazimo pomiritev in končno tudi medsebojno naklonjenost ter sprejemanje med Jungom in njegovo krušno materjo. Junga prepozna kot lastnega otroka in mu potrdi, da je zanj prostor v družini in prav tako v srcih njegovih krušnih staršev. Materinsko božanje Jungu ponovno zbudi spomin na biološko mamo, vendar na koncu ta lik iz njegove miselne predstave izginja. Zadnjič se pojavi upodobljena v hrbet, zadnja podoba otroka, zvitega samega vase, v svoje roke, postopno razkriva obraz krušne matere, ki Junga boža. Tokrat nežnost izvira od krušne mame. Hvaležnost je obojestranska.

Premislite tudi o drugih Jungovih identifikacijah, s katerimi si je gradil identiteto: odporu do drugih Korejcev, japonski kulturi, samurajih in spoznavanju korejske kulture. **Kako se je gradila njegova evropska identiteta** – kako ta proces razbirmo iz filma? Morda vam bo lažje najprej najti razlike med Jungovimi vzorci obnašanja iz azijske kulture in evropske kulture.

Otrokom in mladostnikom lahko skozi primere pokažemo, **kako se vsak od nas konstruira na temeljih kulture**, s katero se prepojimo, pa tudi z zavednimi izbirami, da bi pripadali neki skupnosti. Premislimo torej najprej, kakšen *karakter* imamo – s katerimi barvami, predmeti in pojmi bi se najlažje opisali? Ko preidemo na *družbeni vpliv* formiranja lastne identitete, lahko začnemo pogovor z vprašanjem o »igranju družbenih vlog«: kako se obnašamo v gledališču, na kopališču, doma, kako s prijatelji, v šoli, na počitnicah itd.? Proces identifikacije je zelo dinamičen in hkrati poln čustvenega naboja – otroke vprašajte, katere znane osebe, izmišljeni junaki ali superjunaki so jim najbolj všeč in zakaj; starejše pa lahko vprašate, katere idole so imeli, ko so bili mlajši, katere sedaj. Ali znamo ločiti t. i. *skupinske identitete* od nam *lastne*? Skupaj z otroki in mladostniki premislite tudi, kako na nas vplivajo mediji, religija, država, torej ideološki aparati sistema.

Vsekakor je zanimiva tudi avtorjeva prispodoba za njegovo iskanje identitete, ki mu pravi »*votlina*«. Kaj mislite, zakaj? Z mladostniki v srednji šoli se lahko pogovorite o **Platonovi prispodob**i votline in jo primerjate z Jungovo.

V manjših skupinah do pet udeležencev se lahko tako kot Jung s svojo sestro in bratom v filmu igramo **igro »Kdo sem?«**. Na listek papirja napišemo ime znane osebe in listek nalepimo desnemu sosеду na čelo. Enako stori naš levi soséd nam. Tako imamo vsi na čelu nalepljene listke in poznamo vse druge, le

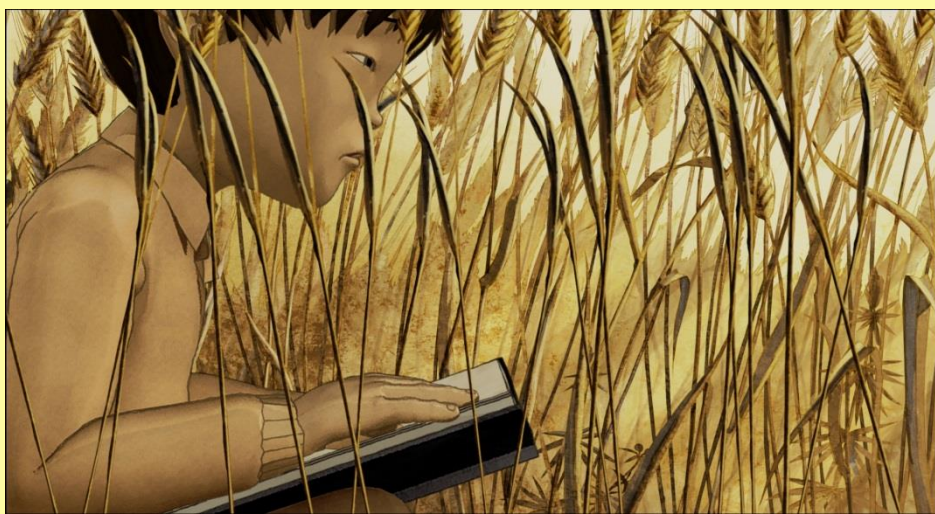
samega sebe ne. Z vprašanji, na katere je mogoče odgovoriti z »da« ali »ne«, izmenično ugotavljamo, kdo smo. Zmaga tisti, ki prvi ugotovi, kdo je.

Spomini in čustva

Film sloni na **spominih** odraslega Junga na njegovo otroštvo in mladost, in ker si vsi zapomnimo le **čustveno najintenzivnejše dogodke**, lahko s tem napotkom pripravimo uvod v filmsko projekcijo. Pomagamo si lahko tudi s tem, da pojasnimo, da so čustva pozitivna in negativna. Večinoma se ljudje spominjamo **slabih trenutkov in v manjši meri pozitivnih**, kar bi morda lahko povezali s konstrukcijo sposobnosti človekovega čustvovanja – ta sprva v ranem otroštvu razvije *enostavna čustva*, ki so: *jeza, žalost, veselje* in *strah*. Tri čustva od štirih so torej negativna. Enako je tudi pri filmu *Medena koža*, kjer pa so spomini, ki so predvsem negativni in travmatični, predstavljeni na duhovit, sproščen in simpatičen način.

Po filmu z otroki in mladostniki pripravimo seznam čustveno močnih trenutkov, ki se jih Jung **spominja**. Zapisujemo njihove predloge na večje liste papirja, ki jih sproti lepimo na tablo. Pomagamo si lahko s pregledom 25 dogodkov, ki jih je doživel Jung (str. 13–14), a za namen nadaljnje filmske vzgoje teh ne predlagamo v kronološkem zaporedju. Nato liste, na katerih so zapisani Jungovi spomini, razporedimo v časovnem zaporedju.

Ko imamo narejen kronološki vrstni red, se posvetimo samim **čustvom**, ki jih Jung občuti v vsaki od opisanih okoliščin. Otroke in mladostnike razdelimo v manjše skupine in jim damo na voljo seznam tridesetih čustev (spisana so na str. 23). Najprej naj za začetek izmed njih izberejo tisto/–a, ki se jim zdi(jo) najprimernejše/–a za

opis Jungovega stanja duha v filmu kot celoti. Po tem preidemo na izbrane Jungove spomine in v skupinah premislimo, katera čustva so prisotna v teh posameznih dogodkih. Namen naloge oz. igre je **empatično razumevanje filmskega dogajanja** in vživetje v Jungovo doživljanje. S tem **krepiamo razumevanje perspektive drugega in razumevanje sočloveka**. Omenite lahko tudi etično paradigmo »*Pomagaj drugim in pomagal boš sebi*«. Vprašajmo še, kako so v filmu prikazana ta čustva, kako so jih v filmu razbrali.

Nalogo oz. igro lahko dopolnimo s tem, da Jungove spomine poleg čustev obdamo še **z barvami**. Kakšne barve je za vas jeza, sreča, razočaranje, zaljubljenost?

Seznam čustev

ZAPUŠČENOST	ŽIVČNOST	STRAH	TESNOBA	ZAČUDENOST
POTOLAŽENOST	POMIRITEV	GROZA	ZAVRNITEV	BOJAZEN
SRAMOTA	MAŠČEVANJE	SREČA	PONIŽANJE	UPOR
JEZA	NESTRPNOST	SAMOTA	NEJEVOLJA	ZASKRBLJENOST
PRESENEČENOST	RAZOČARANJE	LJUBOSUMJE	VESELJE	NAVDUŠENOST
RAZOČARANOST	ZMAGOSLAVJE	SLABOST	ŽALOST	PRESTRAŠENOST

Vojna

Film ima tudi močen **geopolitični kontekst**. Neizbežna je torej tema korejske vojne (1950–53), zaradi katere je prišlo do Jungove zgodbe. Jung se je rodil leta 1965, to je 12 let po koncu vojne. Tedaj se je Koreja še težka postavljala na noge po konfliktru, ki je terjal 4,5 milijona žrtev. Korejsko ljudstvo so še mnogo let pestile hude ekonomske težave. Posledica vojne vihre je bila tudi ta, da je bilo po svetu posvojenih okoli 200.000 korejskih otrok, večinoma vojnih sirot.

Koreja je bila dolgo časa kraljevina. Leta 1910 jo priključi Japonska, a japonsko oblast leta 1945, ob koncu druge svetovne vojne, izženejo in Korejo razdelijo na dve državi. Ena se pridruži komunističnemu bloku: **Severna Koreja** (Ljudska demokratična republika Koreja). Druga se pridruži bloku z ZDA: **Južna Koreja** (Republika Koreja). Leta 1950 se Koreji spopadeta za prevzem oblasti nad obema državama. Vojna traja tri leta, a državi ostaneta še naprej razdeljeni na dva dela. Več o političnem kontekstu vojne in dosledneje o njej v spodnjem besedilu zgodovinarja dr. Dušana Nečaka. Temu besedilu pa sledi Jungova vizualizacija vojne v njegovem stripu.

Z otroki in mladostniki se pogovorite o posledicah, ki jih prinašajo vojne. Vprašajte jih, zakaj po njihovem mnenju prihaja do vojn. Ali se vojne bijejo samo na vojnih frontah in z orožjem? Tukaj se lahko s starejšimi mladostniki pogovarjamo tudi o hladni vojni (o kateri se zaradi ukrajinsko–ruskega konflikta ponovno govori tudi v letu 2014) ali pa se ponovno navežemo na nestrpni diskurz v družbi in diskriminatorno politiko držav. Kaj vojne prinašajo? In če vemo, kaj groznega vse povzročijo, zakaj jih nekateri še vedno netijo?

Kar nekaj zanimivih referenc se navezuje na korejsko vojno:

- TV serija in film *MASH* (R. Altman, 1970): <http://www.imdb.com/title/tt0066026/>
- Ekspresionistična slika P. Picassa *Pokol v Koreji* (1951): analizirajte slog, barve, kompozicijo in originalno velikost (210 x 110 cm).

KOREJSKA VOJNA, VOJNA, V KATERI NI ZMAGAL NIHČE

Dr. Dušan Nečak

Druga svetovna vojna je svetu zapustila kup mednarodnih kriznih žarišč, od katerih so se nekatera že kmalu po vojaškem zlomu nacifašizma spremenila v prave vojne. Po prenekaterih merilih so bile te vojne še okrutnejše od druge svetovne vojne. Najznačilnejši primer tovrstnih spopadov je bila prav korejska vojna.

Koreja je pričakala konec druge svetovne vojne kot nekakšna »azijska Nemčija«. Podobno kot Hitlerjev Rajh in Avstrija je bila tudi Koreja razdeljena v dve okupacijski coni. O delitvi Koreje so se zavezniki sporazumeli že na konferenci v Jalti v začetku leta 1945, ko pa so sovjetske in ameriške čete avgusta tega leta deželo osvobodile izpod japonske okupacije, so kot razmejitevno črto med obema okupacijskima conama »z ravnilom« potegnili črto na generalštabni karti po 38.

vzporedniku. Bojda zato, ker ni bilo na voljo večjih strokovnjakov. Tik pred koncem leta, 27. decembra 1945, pa so najbolj zainteresirane velesile podpisale še poseben sporazum o Koreji. Združene države Amerike, Sovjetska zveza, Velika Britanija in Ljudska republika Kitajska so podpisale tako imenovani *moskovski sporazum*, s katerim so predvidele skrbništvo nad Korejo in bi ji najkasneje v petih letih pomagale do »demokratske samostojnosti«.

Severni del sta podpirala Sovjetska zveza in general Trofim F. Štikov, ki je dovoljeval komunističnemu korejskemu voditelju Kim Il Sungu temeljite družbene spremembe. Za glavno mesto je režim razglasil provincialno glavno mesto Heijo (japonsko poimenovanje) in ga preimenoval v Pjongjang.

V **Južni Koreji** je proces obnove državnosti potekal sicer nekoliko bolj demokratično, vendar se je tudi tu oblikovala diktatorska oblast, le da z drugačnim predznakom. Oblast je pod ameriškim patronatom prevzel dr. Syngman Rhee, Oblikoval je začasno vlado, glavno mesto pa je postala bivša cesarska prestolnica Seul in ameriški svetovalci so bili zadovoljni.

Oktobra 1949 je bilo korejsko vprašanje na dnevnem redu 4. zasedanja Generalne skupščine. Sovjetski blok z Jugoslavijo vred ni želel razpravljati o tem vprašanju, ameriški zavezniki pa so to želeli in so podpirali dotedanje delo Stalne komisije ter so ga želeli še podaljšati. Nastal je torej izhodiščni položaj za vojno. **Obe strani sta se oboroževali** in od svojih zaveznikov zahtevali še več orožja. Še posebej Južna Koreja, ki ji je njena severna sosedka že od leta 1948 ukinila vse dobave premoga in elektrike in ji povzročila velike energetske težave. Zato je morala Južna Koreja velik del ameriške pomoči porabiti za oskrbo z energijo, na primer za elektrarne. Toda skeptiki med Američani so se spraševali, kdo lahko zadrži Severne Korejce dva dni, saj leži Seul le 50 km od mejne črte, mnogim pa tudi južni, »železni« diktatorski režim ni bil všeč. Ta tudi ni bil posebej priljubljen med prebivalci Južne Koreje, pa tudi Trumanova vlada ni bila ravno naklonjena napadalnim načrtom Rheejevega režima. Kljub vsemu so Južni Korejci v maju 1950 povečali število svojih vojakov na kakih 181.000. Kim Il Sung pa je imel tik

pred izbruhom vojne poleg dobro izurjene partizanske vojske približno 165.000 vojakov in sovjetske podmornice.

Največji problem in glavni dejavnik vojne nevarnosti pa je bilo dejstvo, da se je v obeh državah razvila neustavljiva sla po ideološki prevladi, ki sta jo stopnjevala oba, levo in desno skrajna režima. **Ena in druga stran sta želeli doseči nacionalno enotnost v svojih ideoloških okvirih.** Od te želje do neposrednega vojaškega spopada seveda ni bilo daleč, še posebej ne zato, ker sta obe državi imeli močne zaveznike.

Namen ZDA je bil na Daljnem vzhodu **ustvariti »protiobalo« ameriški pacifiški obali**, ki so jo izgubili z ustanovitvijo komunistične Kitajske in izrinjenostjo njihovega varovanca Čangkajška na Formozo oziroma Tajvan.

Za začetek vojne naj bi bili torej »krivi« obe strani. Nekateri zgodovinarji so mnenja, da je k izbruhu vojne v mnogočem prispeval protikomunistični korupcijski **režim Syngmana Rheeja**, ki si je želel enotnost dežele tudi zaradi legitimnih razlogov.

O tem, kako se je vojna začela, obstaja več razlag in še danes ni popolnoma jasno. Dejstvo je, da je na razmejitveni črti na 38. vzporedniku redno prihajalo do manjših ali večjih oboroženih prask. Zahodno različico začetka napada lahko povzamemo z naslednjim javljanjem državnega sekretarja Deana Achesona predsedniku Harryju Trumanu, ki je bil tedaj v podeželskem Independenceu v Missouriju: »Gospod predsednik, zelo resne novice imam. Severni Korejci so vdrlili v Južno Korejo. Na 250 km dolgi fronti med Rumenim in Japonskim morjem je krenilo v napad 7 pehotnih divizij ob podpori 150 tankov T-34. To je bila glavna oklepna enota severnokorejske armade, ki je imela tudi okrog 180 letal, med njim 40 lovcev in 70 bombnikov ...« Vojna se je začela in trajala krvava tri leta.

Medtem ko je bilo nemško vprašanje v Evropi v prelomnem letu 1989/1990 rešeno, pa je pri azijskem »nemškem vprašanju« vse do danes ostal **status quo**. Korejska vojna ni rešila ničesar. V njej se je **bojevalo nekaj milijonov ljudi**, življenje je samo **na strani sil OZN izgubilo skoraj pol milijona ljudi**, več kot toliko je bilo ranjenih, pregnancev, brezdomcev pa ni štel nihče. **Na severni strani je bilo 1,5 milijona žrtev, v vojni je umrlo tudi okoli 2,5 milijona civilistov.** Na obeh straneh so bile angažirane velike vojaške zmogljivosti in Koreja je bila spremenjena v vojaški poligon, na katerem so Američani prvič uporabili helikopterje, prvič požigali z napalmom, Rusi pa prvič nastopili z novim letalom MiG-15. Bila je vojna velikih ofenziv in spremenljive bojne sreče ter globalno, tako vojaško kot tudi politično-ideološko, »generalka« za poznejšo še silovitejšo ameriško fazo vietnamske vojne. **Zmagal ni v tej vojni nihče, izgubili pa so mnogi, predvsem civilno prebivalstvo, še posebej otroci.**

Korejske vojne (1950-1953) nisem doživel. V našem duhu je bila še vedno močno prisotna. Številke so impozantne: 54.300 ameriških vojakov, pol milijona Južnik Korejcev in drugih borcev OZN ter dva milijona severnokorejskih in kitajskih vojakov je padlo v tej vojni.

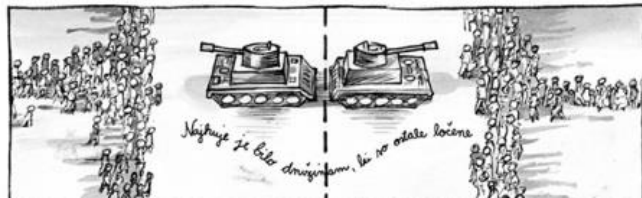
Mrtvih, pogrešanih ali ločenik civilistov: sedem milijonov.

12

... ubitih je bilo 47 Američanov in 1000 korejskih vojakov. Leta 1974 so vojaki na Jugu odkrili predor pod DMO, ki so ga izkopal vojak s Severa. Da, da, na invazijo se je treba resno pripraviti!

Za ljubitelje matematike ... kar jaz nisem ... je tu uporabna naloga:

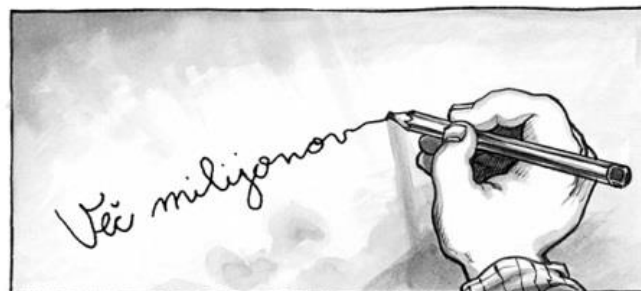

Predstavljajte si, da je Francija razdeljena na dva enaka dela. Koliko francoskih družin bi ostalo ločenik za vedno?

14

13

15

Vprašanja kot iztočnice za pogovor

Mag. Martina Peštaj

REFLEKSIJA FILMA

Kakšen vtis je na nas naredil film?

Katera čustva smo pri sebi zaznali ob ogledu?

Kaj nas je v filmu najbolj pozitivno vznemirilo, zakaj?

Kaj nas je v filmu najbolj negativno vznemirilo, zakaj?

POSVOJITEV

Kaj vemo o posvojitvah?

Kaj si mislimo o posvojitvah?

Kakšne so lahko prednosti in kakšne slabosti posvojitvev otrok iz drugih držav?

Poznamo tudi mi kakšnega posvojenega otroka? Kakšna je njegova zgodba? Se je o tem težko pogovarjati?

JUNGOVO ODRAŠČANJE

Kakšen je bil Jung kot otrok? Kaj ga je zanimalo, kaj je počel?

Kakšen je bil kot mladostnik? Kaj ga je zanimalo, kaj je počel?

Zakaj je odšel o doma in zakaj se je tja vrnil?
Kako je Jung razmišljal o svoji družini, mami v Južni Koreji?

IDENTITETA V BELGIJI IN KOREJI

Kako se je Jung počutil, ko je prišel v Belgijo?
Kako je stkal stike v družini in izven nje?
Se je počutil kot Belgijec ali kot Korejec?
Kako se je počutil ob obisku Koreje?

JUNGOVA VZGOJA

Kakšna je bila vzgoja v Jungovi belgijski družini?
Kateri vzgojni prijemi so nas presenetili, zakaj?
Kako je vzgojo svojih staršev občutil Jung?
Kako je Jung doživljal svoje belgijske starše?

FILMSKI JEZIK: ANIMIRANI FILM – DOKUMENTARNI FILM

Kateri ustvarjalni slogi so se mešali v filmu?
Kako smo doživljali prehajanje iz enega sloga v drugega, kakšen učinek je to imelo na nas?
Barve v filmu: kakšne so bile in kako so učinkovale na nas?
Bi bilo drugače, če bi bil film ves posnet v dokumentarnem oz. igranem slogu, brez animacije?

NAMESTO ZAKLJUČKA

Jung, 15. marec 2012

Ista votlina ...

»Že dvajset let izdelujem stripe, neutrudno se lotevam iste tematike: izkoreninjenje, zapustitev, identiteta, Azija, bratje in sestre ... Moje ustvarjanje risb se je porodilo z željo, da bi skozi filter domišljije obravnaval teme, ki so mi blizu ... Zame je bilo pomembno, da spregovorim o posvojitvi, še posebej o mednarodnih korejskih posvojitvah. Kako sem doživljal zapustitev, zanikanje svojih korejskih korenin, samodestruktivnost, svojo povezavo z neko drugo kulturo Daljnega vzhoda, Japonsko, državo, na katero sem bil ponosen, ter zgodovinsko sovražnico Južne Koreje. Poleg te problematike se je pojavila tudi problematika biološke in krušne matere ter moja integracija med brate in sestre, sprejetje moje drugačnosti in ponovna izgradnja samega sebe ... Film, katerega poglobljena tematika je iskanje identitete, ne more biti povsem podoben drugim ... Kakorkoli že, končni smoter velja za vse – njegova univerzalnost bi se morala dotakniti človeških src ...«

VIRI IN LITERATURA

- Arhiv Društva za oživljanje zgodbe 2 koluta: fotografije, prevodi besedil iz francoščine, intervjuji z Jungom
- <http://medenakoza.animateka.si>
- <http://www.couleurdepeaumiel-lefilm.com/>
- <http://www.kinodvor.org/spored/arhiv-filmov/couleur-de-peau-miel/>
- Koreja:
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Koreja>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Korea>
Vojna v Koreji (diplomsko delo), Boštjan Dornik: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Dornik-Bostjan.PDF>
- Identiteta:
Ideološki mehanizmi produkcije identitet, Tadej Praprotnik, Študentska založba, 1999, Ljubljana
Kjer je dim, ni nujno tudi ogenj (ali o iracionalnem jedru sovraštva do drugega) (referat), Metka Mencin Čeplak, simpozij, 2004, Novo mesto
Socialna ranljivost mladih (zbornik), Mirjana Ule, Založba Aristej, 2000, Ljubljana
<http://www.grignoux.be/dossiers/331>
http://pedagogie.ac-toulouse.fr/daac/IMG/pdf/couleur_de_peau_miel_DP2.pdf
[http://en.wikipedia.org/wiki/Identity_\(social_science\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Identity_(social_science))
- Drugo:
Pokol v Koreji: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Picasso_Massacre_in_Korea.jpg
Belgijski plakat za film: <http://www.meletout.net/jung/kwaidan/affichebelgique.jpg>
Film MASH: <http://www.imdb.com/title/tt0066026/>
- Video:
<http://www.youtube.com/watch?v=xURwajCyRR4>
<http://www.youtube.com/watch?v=sw-7Rx0ZfZY>
<http://www.youtube.com/watch?v=-IM1xpngHz8>
<http://www.youtube.com/watch?v=u88Zyx7bqIY>
<http://www.youtube.com/watch?v=WPLHvHmU9PA>